

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Янковий О.Г.

(підпис)

“26” грудня 2017р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва магістерської програми)

на тему: **«Фактори та резерви підвищення ефективності діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «Заваллівська філія «Заваллівський графіт»)»**
(назва теми)

Виконавець:

студентка 64 групи, ФЕУП

Заїм Тетяна Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Літвінов Олександр Сергійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3-5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ ЕФЕКТИВНІСТЬ.....	6-30
1.1. Сутність та види ефективності діяльності підприємства.....	6-14
1.2. Види показників економічної ефективності: сутність, класифікація та методи розрахунку.....	14-22
1.3. Методичне забезпечення комплексної оцінки ефективності діяльності підприємства.....	22-30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ЗАВАЛЛІВСЬКИЙ ГРАФІТ».....	31-58
2.1. Загальна характеристика добувної промисловості в Україні.....	31-37
2.2. Аналіз основних техніко-економічних показників, ефективності діяльності підприємства ТОВ «Заваллівський графіт».....	38-48
2.3. Оцінка ефективності діяльності ТОВ «Заваллівський графіт».....	48-58
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ЗАВАЛЛІВСЬКИЙ ГРАФІТ».....	59-76
3.1. Загальні шляхи підвищення ефективності на підприємстві.....	59-64
3.2. Розрахунок економічної ефективності заходів щодо підвищення рівня ефективності діяльності ТОВ «Заваллівський графіт».....	64-76
ВИСНОВОК.....	77-80
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	81-86
ДОДАТКИ.....	87-94

ВСТУП

У сучасних умовах господарювання ефективність є важливою характеристикою діяльності підприємства, від якої залежить його подальший розвиток. Ефективність є складним і багатоаспектним економічним поняттям, яку слід розглядати як результативність діяльності, що визначається відношенням отриманого ефекту до витрачених ресурсів; як комплексну оцінку результатів використання всіх видів ресурсів та як міру досягнення поставлених цілей.

Актуальність теми: сучасний етап розвитку ринкових відносин в Україні вимагає від вітчизняних підприємств активних дій з підвищення ефективності їх функціонування. У зв'язку з кризою, стан економіки значно погіршився, що актуалізує необхідність вирішення проблем, пов'язаних з підвищенням ефективності діяльності підприємств. Загальна криза посилює й ускладнює рішення проблем економічної ефективності, зумовлює необхідність глибокого дослідження його причин, вимагає впровадження нових концепцій управління виробничим процесом, нових методів підвищення ефективності господарської діяльності.

Оцінка ефективності загалом господарської діяльності, управлінських рішень, витрат економічних ресурсів, а також конкретні технології та засоби забезпечення ефективного функціонування підприємств становлять особливий інтерес як для вчених, так і для економістів-практиків. Дане питання вивчали такі зарубіжні вчені, як Л.Мейсел, К. Макнейр, Р. Ланч, К. Кросс, К. Адамс, П. Робертс, Ю. Вебер, Р. Каплан і Д. Нортон та багато вітчизняних учених-економістів Шеремет О.Д., Сайфулін Р.С., Ковальов В.В., Волкова О.М., Сурмін Ю.П., Федулова Л.І., Белий А.П., Лисенко Ю. Г., Мадих А.А., Макаров К.Г., Осипов В.І., Іващенко Н.П. та інші. Але, на жаль, наявні теоретичні розробки не дають відповідь про наявність «універсальних» критеріїв ефективності, вибір найбільш гідного з існуючих показників на практиці відбувається виходячи з конкретних умов визначення ефективності на кожному підприємстві.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в теоретичному і практичному обґрунтуванні пошуку шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства ТОВ «Заваллівський графіт».

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити основні недоліки в трактуванні поняття «ефективність»;
- встановити класифікацію видів ефективності в залежності від історичного розвитку показника;
- розкрити методику визначення основних показників;
- дослідити фактори, що впливають на формування ефективності;
- дати загальну характеристику діяльності досліджуваного підприємства;
- оцінити основні техніко-економічні показники фінансового стану підприємства за 2013 – 2016 роки;
- проаналізувати показники ефективності діяльності підприємства за 2013 – 2016 роки;
- за допомогою багатовимірних математико-статистичних методів комплексно оцінити ефективність діяльності підприємства;
- виявити наявні резерви та розробити шляхи збільшення ефективності підприємства.

Об’єктом дослідження виступає діяльність ТОВ «Заваллівський графіт» – єдиного на території України підприємства, що займається видобутком і переробкою природного графіту.

Предметом дослідження є методичні та теоретичні аспекти формування ефективності підприємства та шляхів її підвищення.

В дослідженні поставленої проблеми використовувались наступні методи: збір фінансової звітності підприємства та наукової інформації; аналіз та синтез; статистичний метод та метод дослідження інформації; застосування математично-статистичних методів і моделей економіки підприємства.

У процесі написання кваліфікаційної роботи була вивчена нормативно-правова база з даної тематики, проаналізовані праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів (монографії, підручники, статті з періодичних видань),

фінансова звітність ТОВ «Заваллівський графіт» 2013 – 2016 рр., основні положення підприємства та електронні ресурси.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання отриманих результатів аналізу діяльності досліджуваним підприємством, подальшій розробці і пошуку шляхів підвищення рівня ефективності.

Апробація результатів роботи була проведена на наукових конференціях серед студентів, матеріали дослідження були опубліковані у збірниках наукових статей факультету економіки і управління підприємництвом Одеського національного економічного університету.

Структура і обсяг роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) та 8 додатків. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 94 сторінки комп'ютерного тексту, містить 21 таблицю, 6 рисунків та 15 формул.

ВИСНОВКИ

Ринкова економіка вимагає від підприємства підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції і послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, подолання безгосподарності, активізації підприємництва, ініціативи і т.д.

Проблема ефективності – це завжди проблема вибору. Вибір стосується того, що виробляти, які види продукції, яким способом, як їх розподіляти і який обсяг ресурсів використовувати для поточного і майбутнього споживання. Рівень ефективності впливає на вирішення цілого ряду соціальних і економічних завдань, таких як швидке економічне зростання, підвищення рівня життя населення, зниження інфляції, поліпшення умов праці і відпочинку. Ефективність – це поняття багатогранне, на її рівень впливає чимало різних факторів, тому віднайти критерії та показники комплексної оцінки ефективності для кожного конкретного підприємства стає першочерговим завданням в аналізі ефективності господарювання.

Для того, щоб аналіз ефективності господарської діяльності мав практичне застосування, він повинен бути, з одного боку, комплексним, тобто охоплювати всі сторони економічного процесу і виявляти всебічні причинні залежності, які впливають на діяльність організації. З іншого боку, аналіз повинен забезпечити системний підхід, коли кожен досліджуваний об'єкт розглядається як складна система, котра постійно змінюється і знаходиться під впливом ряду факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. У нашій дипломній роботі проаналізовано ефективність діяльності ТОВ «Заваллівський графіт» за період роботи із 2013 по 2016 роки.

Підприємство ТОВ «Заваллівський графіт» – це організація, що займається видобутком та виробництвом графітової продукції. Аналога такому

підприємству в Україні немає і бути не може, тому що поклади такої високоякісної руди знаходяться тільки в Кіровоградській області.

Для оцінки ефективності діяльності підприємства в роботі були розраховані групи показників, що характеризують: ефективність використання основних фондів, оборотних засобів, трудових ресурсів та рентабельність. Проведено аналіз отриманих результатів і запропоновано заходи, щодо збільшення рівня ефективності на підприємстві. Для розрахунку були використані дані фінансової та статистичної звітності.

Проведений аналіз показав, що:

1. Рівень фондівдачі постійно зростає і у 2016 році на 1 грн. середньорічної вартості основних фондів припадає 3,76 грн. вартості виготовленої продукції, це на 198,05% більше ніж у 2013. Рентабельність основних фондів складає 19,44%, що на 18,7% більше від 2013 року і вказує на те, що на підприємстві стабільно підвищується ефективність використання основних засобів.

2. У 2016 році на кожну гривню проданих активів приходить 1,05 грн. реалізованої продукції, що більше від 2013 року на 94,61%. Тривалість обороту активів має позитивну тенденцію до скорочення і у 2016 році час обороту активів становить 343 дні, що на 325 дн., швидше від 2013 року. Рентабельність оборотних коштів у 2016 році збільшилась, порівняно із 2013 на 7,34%, що свідчить про підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємством і, в цілому, можемо сказати, що підприємство досить ефективно використовує власні оборотні кошти.

3. Один із найважливіших показників ефективності діяльності підприємства – продуктивність праці, виражена в показнику виробітку на одного промислово-виробничого працівника, постійно зростає, що є позитивною тенденцією і у 2016 році становить 583,10 тис. грн./ос., що на 197,2% більше, ніж у 2013 році. До того ж, у звітному році виробіток зростає у 2,84% швидшими темпами, ніж рівень заробітної плати, що також свідчить про ефективне використання трудового персоналу на підприємстві.

4. У 2013 р. на 1 грн. витрат підприємство отримувало 3,063 грн. прибутку від продажу, а в 2016 р. цей показник збільшився до 11,64 грн., що на 8,58 коп. більше від базового року. Позитивна динаміка цього показника обумовлена зростанням валового прибутку на ТОВ «Заваллівський графіт», однак у 2014 році ми спостерігаємо значне зменшення рентабельності продукції, що було спричинено зниженням рівня валового прибутку на 558 тис. грн. у цьому році порівняно із 2013. Проведені розрахунки свідчать про різкий стрибок рентабельності продажів у 2015 році, а у 2016 її рівень зріс до 10,43%, що на 58,59% більше ніж у 2015. Це говорить про удосконалення маркетингової та збутової діяльності, розширення ринків збуту готової продукції і дає змогу стверджувати про ефективність операційної діяльності підприємства.

5. За допомогою проведеного компонентного аналізу виявлено, що порівняно із іншими підприємствами галузі, ТОВ «Заваллівський графіт» функціонує не досить ефективно і належить до групи аутсайдерів.

Для підвищення рівня ефективності на аналізованому підприємстві були запропоновані наступні заходи:

1) Зростання обсягу виробництва і реалізації за рахунок випуску нового продукту – гранатового концентрату для абразивних виробів.

2) Скорочення обсягу дебіторської заборгованості.

Пропозиції щодо підвищення ефективності підприємства і очікуваний ефект від них відобразимо в таблиці 3.21

Таблиця 3.21

Показники економічної ефективності

<i>Показник</i>	<i>До впровадження заходів</i>	<i>Після впровадження заходів</i>	<i>Абсолютні зміни</i>	<i>Відносні зміни</i>
Рентабельність продукції, %	11,64	12,39	0,75	-
Рентабельність продажів, %	9,76	10,29	0,53	-
Оборотність ДЗ, разів	3,18	4,82	1,64	51,52
Період погашення ДЗ, дні	114,86	75,75	-39,11	-34,05

Після впровадження описаних заходів на підприємстві зростуть такі показники ефективності виробництва та продажів як: рентабельність продукції

(на 0,75%), рентабельність продажів (на 0,53%), а також показники, що характеризують ефективність використання обігових коштів: оборотність дебіторської заборгованості зростає на 1,64 рази, а період її погашення скоротиться на 39 днів. Також, за результатами застосування математико-статистичного методу головних компонент, відстань до найближчого конкурента ПАТ «Микитівський гранітний кар'єр», що знаходиться в групі лідерів скоротиться із 0,559 до 0,329, тобто на 41,15%, а отже підприємство зможе перейти із групи аутсайдерів у групу лідерів галузі.

У цілому усі запропоновані в роботі заходи позитивно впливають на підвищення ефективності діяльності підприємства, і дозволяють надалі розвивати виробничу та збутову діяльність та ефективно функціонувати на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бачевський Б.Є., Заблоська І.В., Решетняк О.О. Потенціал і розвиток підприємства: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2013 – 400 с.
2. Бойчик І. М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І. М. Бойчик. – К. : Атіка, 2008. – 480с.
3. Болюх М. А. Економічний аналіз : Навч. посіб. / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбаток; за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – К. : КНЕУ, 2006. – 540 с.
4. Великих К. О. Ефективність створення і споживання промислових виробів [Текст]: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.07.11 / К. О. Великих. – Харків, 2012. – 19 с.
5. Верхоглядова Н. І. Зміст та значення прибутку як головної рушійної сили ринкової економіки / Н. І. Верхоглядова // Економічний простір. – 2010. – № 21. – С. 312 – 320.
6. Воронкова А.Е. Діагностика стану підприємства: теорія і практика: монографія /А.Е. Воронкова. – Харків: Вид-во «ІНЖЕК», 2011. – 520 с.
7. Долгоруков Ю. А. Управління ефективністю використання обігових коштів у промисловості / Ю. А. Долгоруков // Фінанси України. – 2006. – № 11. – С. 103 – 105.
8. Елисеенко К. А. Теоретико-методические аспекты выявления резервов роста рентабельности / Елисеенко К. А. // Экономика и управление: новые вызовы и перспективы – 2013. – № 4. – С. 153 – 156.
9. Ефимова О. В. Економічний аналіз : навч. посіб. для студ. вищ. закл. / О. В. Ефимова, М. В. Мельник. – 4-е изд., испр. и доп. – М. : Омега-Л, 2009. – 451 с.
10. Загнітко В. А. Динаміка видобування та реалізації графіту в Україні та світі / В. А. Загнітко // Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. – 2012. – №4. – С. 32 – 35.

11. Заяц Н. Н. Производство и применение чешуйчатого графита Завальевского месторождения: Монография. – Завалье, 2004. – 196 с.
12. Звір'юк Г. П. Методичні підходи щодо аналізу прибутковості господарської діяльності суб'єкта господарювання / Звір'юк Г. П. // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Розділ «Технічний прогрес та ефективність виробництва». – 2011. – №7. – С. 28 – 36.
13. Зінченко О. А. Визначення показників рентабельності на основі величини якості прибутку // [Текст] Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2009. – № 2. – С.150 – 155.
14. Илясов Г. О. Оценка финансового состояния предприятия / Г. О. Илясов // Экономист. – 2014. – № 6. – С. 50–54.
15. Ішук С. О. Методичні підходи до визначення тривалості виробничого циклу / С. О. Ішук // Економіка пром-сті. – 2015. – № 1. – С. 138 – 143.
16. Ковалев В. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия : учеб. / В. В. Ковалев, О. Н. Волкова. – ПРОСПЕКТ; ТК Велби, 2007. – 424 с.
17. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз : підруч. для студ. вищ. навч. закладів / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – К. : Центр учб. літ., 2008. – 392 с.
18. Куценко А. В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємства споживчої кооперації України: монографія / А. В. Куценко. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. – 205 с.
19. Лижаченко Н. М., Береговенко О. О., Ніколаєвський В. П. Характеристика схем збагачення графітових руд Заваллівського, Балахівського та Буртинського родовищ Українського щита / Н. М. Лижаченко, О. О. Береговенко, В. П. Ніколаєвський, Р. І. Постолук // Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. – 2013. – № 2. – С. 51 – 58.
20. Маркова А. А. Основные факторы, формирующие рентабельность предприятия в условиях становления инновационной экономики региона / Маркова А.А // Фундаментальные и прикладные исследования кооперативного сектора экономики. – 2013. – № 5. – С. 134 – 138.

21. Мен Т. Богатство Англии во внешней торговле. Меркантилизм / под ред. И. С. Плотникова. – Л., 1935. – 315 с.
22. Олександренко І. В. Методичні підходи до діагностики ефективності діяльності підприємства [Текст] / І. В. Олександренко // Економічний форум, 2013., т. Вип. 4. – С. 126 – 136.
23. Осипов В.І. Економіка підприємства: [Підручник]. – Одеса; Маяк, 2005. – 720 с.
24. Падерин И. Д. Научные и практические аспекты повышения экономической эффективности современного предприятия / И. Д. Падерин // Вісник Академії економічних наук України. – 2014. – № 1. – С. 89–95.
25. Прядко В.В. Економічна ефективність виробництва: проблеми теорії та методології управління / НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України. – К.: Наукова думка, 2012. – 282с.
26. Парето В. Компендиум по общей социологии/ Государственный ун-т Высшая школа экономики; [А. А. Зотов пер. сит.]. – [2-е изд.]. – М.: Издательский дом ГУ ВШЭ, 2008. – 512 с.
27. Писаренко Б.А. Аналіз впливу фондівддачі на показники прибутку і рентабельності / Б.А. Писаренко, Н.Б. Проценко, А.Б. Писаренко // Вісник економічної науки України. – 2012. – № 1 (21). – С. 127 – 130.
28. Плотніченко С.Р. Підвищення економічної ефективності виробництва соняшнику в регіоні / Плотніченко С.Р., Сидорук Б.О. // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2013. – № 1 (21), том 2. – С. 256 – 263.
29. Подольська В. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / В. О. Подольська, О. В. Яріш. – Полтава : Полтав. ун-т спожив. кооперації України. – Центр навч. літ., 2007. – 488 с.
30. Поліщук Н.В., Результативність діяльності суб'єктів господарювання: сутність, оцінка, основи регулювання: Монографія.- К.: Київський національний торгівельно-економічний університет, 2016. – 252с.

31. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання / П. Я. Попович // 2-е вид., перероб. і доп. - Тернопіль: Економічна думка. – 2014. – 416 с.
32. Рац О. М. Визначення сутності поняття «ефективність функціонування підприємства» / О. М. Рац // Економічний простір: зб. наук. праць. – № 15. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2008. – С. 275–285.
33. Сущность и содержание теории управления [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://cde.osu.ru/demoversion/course124/1_0.html.
34. Танцюра М. Ю. Стратегія забезпечення рентабельності підприємства / Танцюра М. Ю., Шихмамбетова Д. Л. // Экономика Крыма – 2012 . – №2(39). – С. 113 – 116.
35. Третьяк О. Д. Оцінка фінансового стану акціонерних товариств / О. Д. Третьяк // Фінанси України. – 2000. – № 2. – С. 98 – 103.
36. Туріянська М. М. Прибуток – важливе внутрішнє джерело / М. М. Туріянська // Вісник ДонДУЕТ. – 2006. – № 3. – С. 27 – 29.
37. Федорова О. В. Збалансованість як метод управління прибутковістю підприємства / О. В. Федорова // Фінанси. – 2008. – № 3. – С. 45 – 48.
38. Филиппова Т. А., Серебрякова Д. И., Пути повышения прибыли на предприятии // [Наука и экономика](#), 2012. – № 2. – С. 57 – 59.
39. Фомина Е. И., Иода Е. В., Рекомендации по максимизации прибыли на предприятии: обобщение теоретико-методологического опыта // [Социально-экономические явления и процессы](#), 2009. – № 4. – С. 138 – 141.
40. Фролова Л. В. Планирование и контроль на предприятии / Л. В. Фролова // Курс лекций. – Донецк: ДоНУЭТ, 2012. – 115 с.
41. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : навч. підруч. для студ. вищ. навч. закладів / Ю. С. Цал-Цалко. – К. : Центр учб. літ., 2008. – 566 с.
42. Цапук О. Ю., Система критеріїв та показників оцінювання ефективності впровадження інноваційних розробок / О. Ю. Цапук // Маркетинг і менеджмент інновацій – 2013. – №3. – С. 137 – 145.

43. Чернецкая Ю. А. Структура капитала как один из элементов развития предприятия / Ю. А. Чернецкая // Економіка і управління в умовах глобалізації : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., Донецьк, 1–7 груд. 2010 р., ДонНУЕТ ім. М. Туган-Барановського, Ін-т економіки і управління. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2010. – Т. 2. – С. 290 – 292.
44. Черниш С. С. Економічний аналіз: Навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 312 с.
45. Чумаченка М. Г. Управління вартісно-ризиковими чинниками та часовими аспектами фінансування потреб у капіталі підприємства / М. Г. Чумаченка // Фінанси підприємств. – 2007. – № 3. – С. 119 – 124.
46. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : навч. підруч. для студ. вищ. навч. закладів / О. О. Шеремет. – Кондор-Київ, 2005. – 192 с.
47. Штангрет А. М. Статистика / А. М. Штангрет, О. І. Копилук. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 232 с.
48. Янковий О. Г. Латентні ознаки в економіці: монографія. – Одеса: Атлант, 2015. – 168 с.
49. Ячменьова В. М. Ефективність управління діяльністю промислового підприємства та діагностика загроз: монографія / В. М. Ячменьова , М. В. Височина, О. Й. Сулима. – Сімферополь: ВД АРІАЛ, 2010. – 472 с.
50. Ященко О. І. Економічні та соціальні аспекти оцінки ефективності / О. І. Ященко , О. П. Романюк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18.6 – С. 237 – 238.